

Reflecting on Our Roots: The Unsung Heroes of Our Lives
פרשת בא – חודש שבט, תשפ"א

1) פרקי דרבי אליעזר - פרק מח

רבי עקיבא אומר נוגשי פרעה היו מכין את ישראל, כדי לעשות להם תכן לבנים, שנאמר [שם ה, ח] ואת מתכנת הלבנים וגו'. ומצרים לא היו נותנין תבן לישראל, שנאמר [שם טז] תבן אין נתן לעבדיך ולבנים אומרים לנו עשו. והיו ישראל מקוששים את הקש במדבר, והיו רומסין אותו בחמוריהם ונשיהם ובנותיהם, והקש של מדבר היה נוקב עקביהם, והיה הדם יוצא ומתבוסס בחמר. **ורחל בת בתו של שותלח היתה הרה ללדת, ורמסה בחמר עם בעלה, ויצא הולד מתוך מעיה ונתערב בתוך המלבן, ועלתה צעקתה לפני כסא הכבוד.** ירד מיכאל המלאך ולקח את המלבן בטיט שלו והעלהו לפני כסא הכבוד, ואותו הלילה נגלה הקדוש ברוך הוא והכה כל בכורי מצרים, שנאמר [שם יב, כט] ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור.

2) The Prime Ministers: An Intimate Narrative of Israeli Leadership¹

Dear Mummy and Daddy, and Everybody,

If you get this at all, it will be, I suppose, typical of all my hurried, messy letters. I am writing it to beg of you that whatever may have happened to me, you will make the effort to take it in the spirit that I want and to understand that for myself I have no regrets. We have had a bitter fight: I have tasted Gehenom - but it has been worthwhile because I am quite convinced that the end will see a Jewish state and the realization of our longings. I shall be only one of many who fell in sacrifice, and. I was urged to write this because one in particular was killed today who meant a great deal to me. Because of the sorrow I felt, i want you to take it otherwise - to remember that we were soldiers and had the greatest and noblest cause to fight for. God is with us, I know, in His Holy city, and I am proud and ready to pay the price it may cost us to relieve it. Don't think I have taken 'unnecessary risks.' That does not pay when the manpower is short. I hope you may have a chance of meeting any of my co-fighters who survive if I do not, and that you will be pleased and not sad of how they talk of me. Please, please, do not be sadder than you can help. I have lived my life fully if briefly, and I think this is the best way - 'short and sweet.' Very sweet it has been here in our own land. I hope you shall enjoy from Mimi and Asher the satisfaction you missed in me. Let it be without regrets, and then I too shall be happy. I am thinking of you all, every single one of you in the family, and am full of pleasure at the thought that you will, one day, very soon I hope, come and enjoy the fruits of that which we are fighting.

Much, much love, be happy and remember me in happiness.

Shalom and Lehitraot,

Your loving Esther

¹ By Yehuda Avner [1928-2015]. Pages 59-60

3) שמות (וארא) – פרק ז, פסוקים כו-כט

(כו) וַיֹּאמֶר ד' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֵל פְּרַעֲה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ד' שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי. (כז) וְאִם מָאֵן אֶתָּה לְשַׁלַּח הַנֶּה אֲנֹכִי נֹגֵף אֶת כָּל גְּבוּלְךָ בְּצַפְרֹדְעִים. (כח) וְשַׂרְץ הַיָּאֵר צְפַרְדְּעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבְחֹדֶר מִשְׁכַּבְךָ וְעַל מִטְתְּךָ וּבְבֵית עַבְדֶּיךָ וּבְעַמְּךָ וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאָרוֹתֶיךָ. (כט) וּבְכַהֵן וּבְעַמְּךָ וּבְכָל עַבְדֶּיךָ יַעֲלוּ הַצְּפַרְדְּעִים.

4) מסכת פסחים דף נג:

תָּא שְׁמַע. עוֹד זֶה דְרַשׁ תּוֹדוֹס אִישׁ רוֹמִי: מָה רָאוּ חֲנֻנְיָה מִיִּשְׁאֵל וְעֲזַרְיָה שְׁמִסְרוּ [עֲצָמוֹן] עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם לְכַבְּשׁוֹן הָאֵשׁ? נִשְׂאוּ קַל וְחוֹמֶר בְּעֲצָמוֹן מִצְּפַרְדְּעִים. וּמָה צְפַרְדְּעִים שְׂאִין מְצוּוִין עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, כְּתִיב בָּהוּ: "וּבָאוּ [וְעָלוּ] בְּבֵיתְךָ [וְגו'] וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאָרוֹתֶיךָ", אֵימַתִּי מִשְׁאָרוֹת מְצוּיֹת אֶצֶל תַּנּוּר? הֲיֵי אוֹמֵר בְּשַׁעַה שֶׁהַתַּנּוּר חָם. אָנוּ שְׂמִצּוּוִין עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם — עַל אַחַת כְּפָה וְכַפָּה.

5) דרכי מוסר – פרשת וארא (ר' יעקב ניימן זצ"ל)

מכאן למדו חנניה מישאל ועזריה ק"ו שהם צריכים למסור את עצמם לשריפה על קידוש ה', ומה הצפרדעים מסרו נפשם ונכנסו לתנורים, אנחנו לא כש"כ. ולכאורה קשה, הרי הצפרדעים נצטוו להכנס לתנורים והם לא נצטוו. אבל התירוץ הוא: אמנם הצפרדעים נצטוו להכנס בתנורים אבל כל אחד היה יכול לדחות ולומר לא אני אכנס לתנור, אני אילך למקומות אחרים, ואחרים ילכו לתנורים. אבל הצפרדעים לא עשו חשבונות כאלו ונכנסו לתנורים ומכאן למדו את הק"ו. מכאן צריכים אנחנו ללמוד שכל אחד צריך להשתדל לעשות את המצוה ולא לדחותה על אחר. כי קורה שמבקשים בישיבה לעשות איזה חסד וכל אחד משתמט לדחותו על השני. ומכאן לימוד גדול להתחזק במעשה חסד ולא להשתמט לטענות שהשני יעשה או שאין לו כח, כי מי שיש לו רצון חזק תמיד יהיה לו כח. "יחד לב וגל אבן" – אומרים אנו בתפילת גשם, יעקב אבינו יחד את ליבו לעשות חסד ומתוך רצונו החזק לעשות חסד היה בכחו לגולל את האבן שהיו צריכים כל הרועים לגללה, והוא בעצמו גוללה מתוך רצונו החזק לעשות חסד.

6) ספר הזכות – לחמשה עשר בשבט (בעל חידושי הרי"ם, ר' יצחק מאיר מגור זי"ע)

בט"ו בשבט ראש השנה לאילן. ומבואר בגמרא, שאילן שחנט קודם ט"ו בשבט הוא ממי גשמים של שנה הקודמת קודם ראש השנה, ומה שחנט אחר ט"ו בשבט, הוא ממי גשמים שאחר ראש השנה, ומבואר דגשמים נקראים כל מיני שפע היוֹרֵד משמים, וחיים הנגזר בראש השנה כפי זכות הדור, ושפע חיים ההוא נגמר מראש השנה עד שמיני עצרת, להתחלק לכל בריה די מחסורו, הן ברוחניות פרנסת צרכי הנפש, והן בגשמי בני חיי ומוזני, והתחלת הגלות השפע הוא בט"ו בשבט, כמו שענין החנטה הגלות והראות מההעלם פעולת הגשמים שאחר ראש השנה, וכמו

7) מסכת תענית דף כג.

יומא חד הוה אזל באורחא. חזייה לההוא גברא דהוה נטע חרובא. אמר ליה האי עד כמה שנין טעין? אמר ליה: עד שבעין שנין. אמר ליה: פשיטא לך דחיית שבעין שנין? אמר ליה האי [גברא]: עלמא בחרובא אשכחתי. כי היכי דשתלי לי אבהתי, שתלי נמי לבראי.

8) ירמיה – פרק לא, פסוק כח

בְּיָמִים הָהֵם לֹא יֵאמְרוּ עוֹד אָבוֹת אָכְלוּ בֶסֶר וְשָׁנִי בְנִים תִּקְהֶינָה.

9) תשובות הגאונים – שערי תשובה, סימן יג, לרבינו האי גאון ז"ל [1038-939]

...מעשה בשועל שבא עליו הארי לאכלו. א"ל השועל מה יש לי בידי להשביעך? אבל אני מראה אותך אדם שמן שאתה טורף ושבע ממנו! והיה שם גומץ מכוסה ואדם יושב מאחריו, כיון שראה הארי אמר לשועל הריני מתירא מתפלתו של זה שלא תכשילני. א"ל שועל אי אתה מתירא ולא בנד, ובן בנד מגיעו העון, עכשו תשביע רעבונך, ועד בן בנד זמן הרבה. נתפתה הארי וקפץ על הגומץ ונפל שם, בא לו שועל ועמד על שפת הגומץ מציץ עליו. וא"ל הארי: **הלא אמרת לי שאין הפורענות באה עליך אלא בן בנד נתפס בה? א"ל השועל: כבר יש עון על אבי אביך שאתה נתפס בו! א"ל הארי: "אבות אכלו בסר ושני בנים תקהינה".** א"ל שועל: ולמה לא חשבת כן מבראשונה, וכמה וכמה מיני מוסר יש במשל הזה.